

El llenguatge Verbs de noms vegetals (I)

20/IV/1978

En una mesura desigual, tots els vocabularis que podem considerar especialitzats o terminològics han originat unes determinades formes de llenguatge que, seguint el procés normal d'evolució interna de l'idioma, han ampliat o estès llur significat; dit altrament, en virtut de diverses analogies han adquirit un sentit allunyat del camp ideològic de què provenen. Vegem, així, els diversos verbs procedents del vocabulari botànic que fem servir amb una significació general.

El Diccionari Fabra recull quatre verbs derivats del nom arbre: arbrar, enarbrar, arborar i enarborar. De fet, tal com és fàcilment discernible, només els dos primers són, pròpiament, derivats de l'arbre. Els altres dos no són sinó pseudo-derivats, és a dir, formes cultes o llatinitzants. Però són justament aquestes dos darreres els que ara ens interessen, ja que el significat amb què els podem utilitzar ultrapassa el que els relaciona amb el món vegetal. Efectivament, arborar i enarborar poden usar-se amb el mateix significat que alçar, aixecar, dreçar o hissar.

En canvi, l'ús de arbrar i enarbrar ha restat reduït al que permet el sentit primitiu relacionat amb el nom del qual provenen. Hom incorre sovint en l'ús de les formes castellanitzants «arboliar» i «enarboliar», clarament derivades de «árbol» i, és clar, considerades inadmissibles. Amb els quatre verbs que hem indicat, prescindir d'aquests castellanismes no planteja cap problema en cap cas.

Els noms que designen parts tan essencials de l'arbre com són l'arrel, el tronc i la branca han originat també sengles verbs derivats, arrelar, entroncar i embrancar, de significats extrabotànics tan coneguts: arrelar un costum, entroncar una carretera amb una altra, embrancar-se en una discussió, etc. Així mateix, del nom rama —mots que alguns rebutgen a tort: segons el Fabra designa cadascuna de les darreres branques d'un arbre portadores de fulles— hem obtingut ramificar-se, verb al qual solem donar un sentit general. En canvi, del derivat de brot, el verb brotar, no veiem que els diccionaris reconeguin altre sentit que el de «treure brot les plantes», però creiem que també és més o menys usat significants «sorgir, apareixer, emergir, manifestar-se», d'acord amb una analogia evident.

Albert Jane